

N:o 5.

Af herr **O. W. Redelius**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande af förslag till ändrad lagstiftning i fråga om borgen.

Att ekonomiskt betryck råder i vårt land, torde få anses såsom ett bevisadt och allom bekant faktum, egnadt att ingifva de allvarligaste bekymmer.

Orsakerna till detta oroande faktum äro utan tvifvel flere, hvaribland må nämnas öfverdrifven skuldsättning, priset på alla varor af jordbruket och derigenom orsakad missproportion emellan den nominelt oförändrade skuldsumman å ena sidan och saluprisen å den andra, bristande afsättning i följd af utländsk konkurrens, lättsinne, bristande företagsamhet, ohelsosam banklagstiftning m. fl. Såsom en af de verksammaste orsakerna till obeståndet inom alla klasser torde kunna angifvas det allbekanta *borgenssystemet*, som icke minst på landsbygden bland den jordbrukande befolkningen spelat en ödesdiger roll och orsakat mångens ruin.

Alltmer gör sig därför kämbart behovet att sätta en gräns för borgenssystemets utsträckning och missbruk. Härvid må visserligen med allt skäl ställas stora anspråk på den enskilda företagsamheten och den egna fria sjelfbestämmerätten, utan hvilkas rätta användande ingen varaktig förbättring lärer kunna få motses. Men nekas kan dock ej, att vår gällande lagstiftning har någon skuld till de olyckor, som borgenssystemet orsakat, genom att mera hjälpa förföraren än den förförde. Någon förbättring bör därför antagas kunna vinnas genom förändrad kreditlagstiftning. Och såsom exempel och antydan om, hvad jag anser lagstiftningen kunna uträtta i rigtning att hjälpa eller stjelpa, vill jag anföra följande: Enligt 10 kap. 9 § handelsbalken har borgenär rättighet att söka *löftesmannen framför låntagaren*, hvaraf följderna blir ett strängare förfarande mot den förre än

mot den senare. Men det torde få anses såsom en oemotsäglich rättsgrundsats, att *låntagaren* bör i *första* rummet svara för skulden och löftesmannen i andra rummet, hvad gäldenären ej gälda gitter. Från den grundsatsen borde ej lagen medgifva undantag, såsom nu sker till den grad, att undantaget blir regeln. Vidare torde det stadgandet i 11 § samma kapitel, att *en borgesman* kan tvingas betala fulla gälden med förbigående af såväl låntagaren som öfrige borgesmän, anses för hårdt. När flere gå i borgen för annan, får väl antagas meningen och afsigten vara den, att hvar och en skall svara för sin andel och ej mer. Detta borde lagen uttrycka, så att der skulle stå: »*hafva två, eller flere, i borgen gått; svare hvar för sin del*». »*Ej må löftesman åtaga sig annan mans gäld som sin egen*». Ytterligare borde det ej, såsom nu är fallet, vara tillåtligt att locka annan i borgen genom att förtiga sin affärsställning eller genom vrängda framställningar eller osanna uppgifter; sker detta, vare borgen ogill, och förföraren straffes såsom för bedrägeri. Likaledes vare den straffbar, som vet sig vara på obestånd eller som skäligen kan antagas vara derom medveten och ändå lockar till sig andras penningar förmedelst lån, vare sig med eller utan borgen. Det må icke heller å andra sidan vara tillåtet att borga för mer, än man gitter gälda. För att trygga såväl långifvare som borgesmän, vore kanske ändamålsenligt, att lånehandling, för att vara utmättningsbar, borde någonstädes, vare sig hos domare, kronofogde, länsman eller kommunalstyrelse, inregistreras och påtecknas, och gånge sedan med betalningen i öfverensstämmelse med hvad om inteckning är stadgadt. Ansvarigheten för låntagaren må skärpas i den rigtningen, att det må blifva hardt när omöjligt att genom kreditens missbruk föra ett högt lefnadssätt på andras bekostnad.

För att vinna någon förändring till ett bättre i öfverklagade förhållanden vill jag, i öfverensstämmelse med hvad jag här ofvan anfört, vördsam samt föreslå,

att Riksdagen behagade besluta en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetandet och framläggandet af förslag till förändrad lydelse af 10 kapitlet handelsbalken i de delar, som handla om borgen.

Om remiss till lagutskottet anhålles.

Stockholm den 23 januari 1888.

O. W. Redelius.